

El residu: Cada dia de cada dia

Claudi Mans Teixidó

Departament d'Enginyeria Química i Metal·lúrgia, Universitat de Barcelona, mans@angel.qui.ub.es

A James Joyce

Dos quarts de vuit.

Haig d'escriure —avui!— l'article de divulgació per a la revista de la SCQ. El tema no el tinc clar; hi hauré de pensar. La sort dels divulgadors és que podem escriure sobre qualsevol cosa i tot *cola*. Cap a la dutxa, engego l'estufeta de ventilador de la pica, o del pedrís, o del marbre, o de com es digui. El gel de bany (per cert, obrim parèntesi, és curiosa aquesta paraula: en català és homònima del gel, aigua cristal·litzada. I el contrari de gel és el sol, homònima de l'astre. Sol i gel, contraris en química i contraris fora de la química. Tanquem parèntesi) té una viscositat elevada, tot i que majoritàriament és aigua, la viscositat la hi dóna el clorur sòdic, que augmenta la força iònica. Per cert, us heu fixat que tots els ingredients estan en anglès? No és casualitat: hi ha directives —millor directrius, no?— que hi obliguen, he he. En aquesta directriu de l'INCI (què deu voler dir INCI?), l'aigua es pot escriure *aqua* o *water*; deu ser una de les poques paraules en llatí que s'usen a la química. En biologia és diferent. Per cert, què deu ser el CI 74160? Ho hauré de buscar a Internet —el buscador *Google* és la pera, no entenc com pot anar tan ràpid i trobar-ho tot, tot i tot! El gel de bany té una viscositat peculiar; deu ser newtonià o no newtonià?, ja són curioses aquestes paraules, és poc comú usar els cognoms dels savis per referir-se a propietats, a veure, hi ha els satèl·lits galileans (ep, no és el mateix, els satèl·lits galileans els va descobrir en *Galileu*, però no hi ha els satèl·lits no galileans), els operadors lagrangians i hamiltonians, la gaussiana, n'hi ha més del que sembla a primera vista, el que em crida l'atenció és la denominació *no newtonians*. Obro la dutxa, tota perquè surti aviat l'aigua calenta, però quan comença a sortir molt calenta hem de tancar ràpidament que si no ens cremarem, però no tanquem tant que torni a sortir freda, que s'apagaria l'escalfador, i a més cal tenir en compte que les conduccions s'aniran escalfant; per cert, el control de processos és com la dutxa, amb el control proporcional, el control integral i el derivatiu, això seria un bon tema per a l'article, però no pot ser, la major part de químics no saben res de tot això —però potser els que llegeixen la revista de la SCQ sí, si és que treballen a la indústria i hi tenen controladors, és increïble com han canviat els sistemes de control als darrers anys, això és la informàtica—, per cert, obrim parèntesi, l'Enric Larreula va escriure fa poc un conte que es diu *La dutxa*, on descriu una situació similar d'un que s'està dutxant, si un dia escric un article sobre això l'hi hauré de dedicar, tot i

que abans, continuem dins del parèntesi, un tècnic italià, Torresan, ja havia posat un exemple similar en un llibre dels anys setanta sobre control que em va tocar explicar als enginyers tècnics de Vilanova, tanquem parèntesi. El xampú, per cert, d'on deu venir aquest nom?, en anglès es diu *shampoo*, no sembla anglès, ho hauré de mirar al Webster, o al Coromines, ara uso xampú cada dia, abans no, deien que era dolent; la caspa es crònica i diuen que és millor no rentar-se tan sovint, ¿qui era aquell de la *mili* que, davant la meua sorpresa, es rentava cada dia els cabells?, ah, sí, en Carles M., el xampú, deia, té la mateixa composició que el gel de bany?, a veure, aqua, sodium laureth sulfate (ep, laureth? no és lauril? o vol dir laurilèter, com seria la fórmula?, lauril és C12, però èter, no han de ser dos alquils per ser un èter?, quin és l'altre?, ho hauré de mirar, i zinc pyrithione, què és això?, deu ser un nom comercial, pyri de piridina? i thio de sofre? i one una cetona? però llavors la o de one seria ahora pel thio i per l'one?, no pot ser, n'hi ha algun exemple en català? no me'n surt cap. I aquesta ampolla d'aquí al costat, de qui deu ser?, deu ser de la Laura, és igual, què diu aquí?, «con suavizante incorporado», els suavitzants —no es deu dir així en català, assuajant, suavitzador, les paraules acabades en -ant són participis actius, participis o gerundis, no ho recordo, són tensioactius catiónics, com els suavitzants de roba, es dipositen sobre les fibres i es repel·leixen i així no s'enreden; per cert, els cabells són fibres com les de roba? potser la llana sí, al cap i a la fi són pèls, però el cotó no són pèls, què són les fibres de cotó?, surten de les flors del cotó? són pètals?, no pot ser, ho hauré de mirar, m'ho hauria d'apuntar —dificilment, aquí a la dutxa—, però si barregem tensioactius aniónics com el laureth i catiónics com el del suavitzant, no precipiten?, ho hauré de preguntar a la Conxita, el Bold, quins anuncis més bojós, qui deu fabricar el Bold? és un detergent de roba amb suavitzant incorporat, d'aquí a quatre dies tots incorporaran el suavitzant? La tovallola... «estas toallas parecen cactus», en Quim B. em va dir que van incorporant calç de l'aigua, i que les submergis en àcid oxàlic, oxàlic, oxàlic, n'hi ha als espinacs, em sembla i a les *acederas* —com es deuen dir les *acederas* en català? són els créixens?, no, que els créixens són els *berros*, que abans aquí només se'ls menjaven els conills i ara és nova *cuisine*— que és l'etanodioic, un àcid dibàsic, també és una conya això que un àcid sigui dibàsic, quina contradicció. O potser ja no es diu així, això, jo crec que sí que es deia, oi? I ho vam provar una vegada, vaig agafar l'oxàlic del laboratori i a casa en una galleda —he, amb la iaia Teresa vam anar a comprar un galleda a El Corte Inglés, jo tenia dotze anys, i va

demanar una *galleta*, jo em moria de vergonya— vam submergir les tovalloles, i van quedar millor, però més esfilagarsades, potser l'àcid era massa concentrat —rasca. Per cert, obrim parèntesi, cada quan s'han de canviar les tovalloles de les dutxes?, hi ha dues teories, cada vegada o cada setmana —certs hotels tenen un cartellet que diu: «El llenguatge de la tovallola», si és a terra vol dir que la canviïn—, si fas servir dues vegades la mateixa tovallola, la segona vegada t'eixugues la cara amb una tovallola que la vegada anterior havia acabat eixugant-te els peus —i què, tot està net, no? No m'hi veig, el mirall està entelat, és clar, està més fred i el vapor de l'aigua es condensa sobre el mirall, per cert, no es podrien inventar miralls com els dels vidres posteriors dels cotxes, amb uns fils elèctrics que impedissin que s'entelessin?, el primer cotxe que va portar fils al vidre posterior va ser el Rolls, ho deia una revisteta juvenil que ens venien els *hermanos* a l'escola, que es deia *Jóvenes*, a mí m'agradava. M'afaitaré, obro

l'aixeta, uau!, crema, com és que l'aixeta crema? S'ha escalfat amb l'aire directe del calefactor; però, si puc aguantar l'aire calent, per què em cremo amb l'aixeta?, la capacitat calorífica, no, la conductivitat tèrmica, no, no, la capacitat calorífica del metall és alta i cedeix la calor acumulada a la mà, per cert, a *Miguel Strogoff*—i per què *Miguel?*, i per què no *Miquel?*, o *Michel*, com va escriure *Julio Verne?*, *Julio*, per què *Julio* i no *Juli* o *Jules?*— surt aquell moment que el volen deixar cec amb una espasa al roig, i com que plora, la calor vaporitza les llàgrimes i la capa de vapor impedeix que quedi cec, però no sembla el mateix fenomen, m'ho hauria de mirar més, és clar que crema l'aixeta.

Les vuit! Haig de sortir volant, encara no sé què escriuré, ja se m'acudirà alguna cosa pel camí, guaita, l'escala fa pudor de lleixiu, o és salfumant?, no, no, que atacaria el terratzo. Per cert, el terratzo, què deu ser el terratzo?, ho hauré de mirar...